

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A fizetésrendezés.

— Márton Imre et Co. fellebbezése. —

Amit előre tudtunk, mert hisz harsonákkal hirdette Márton Imre — az augusztus 24. és 25-ikén tartott közgyűlés ama határozatát, melylyel a szervezeti szabályzat módosítását és a fizetésrendezést megszavazta — a Márton Imre házalása folytán rábeszélte bizottsági tagok egy töredéke megfélebbezte.

Jóllehet Márton Imre és Juhász Ignác biz. tagok vezették az aláíratási körforgást, nevök az aláírók között nem elől szerepel, hanem mindketten szerényen meghúzódnak völgyi ibolyák gyanánt Kulcsár Gábor és beregi Nagy Sándor biz. tagok között.

Hosszas vajudás után tehát megszületett a felebbezés, mely veleszületett gyöngeségben szenved és hihető, hogy mikorára Budapestre ér, a vonatrázás következtében végleg meghal. Kénytelenek vagyunk ezt remélni, mert stílus tekintetében gyarlóbb, okoskodásában selejtesebb, szerkesztésében tökéletlenebb és az igazságot jobban elnyomni akaró munkát mostanában nem olvastunk.

Álmosító olvasmányul leközljük ezt a felebbezést, mely szórul-szóra így hangzik:

Tekintetes Polgármester Ur!

Debreczen szab. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó 1908. évi augusztus hó 24. és 25. napjain rendkívüli közgyűlést tartott s — azt mondják — 187. és 190—11,595. bkgysz. a. megalkotta a törvényhatóság részére módosított szervezeti szabályzatot, mely egyuttal a városi tisztviselők, segéd- és szolgaszemélyzet s egyéb alkalmazottak, rendőrlégénység és szolgaszemélyzet fizetésének rendezését is magában foglalja. — Minthogy pedig a bizottsági közgyűlésnek éppen idézett 187. és 190—11,595—1908. bkgy. számú határozatát sem törvényes, sem helyes alkotásnak el nem ösmerhetjük, ellene nyílt határidőn belül tisztelettel felebbezünk alábbi okokból.

I. Az idézett két határozat érvénytelen.

1. A 187. és 190—11,595—1908. bkgy. szám alatt elfogadott szervezeti szabályzatnak egyebek közt 52. s következő szakaszai „a városi vagyon kezelésének módját“ állapítják meg. Még pedig „a fennálló gyakorlat megváltoztatása“ mellett. Mert a most érvényben levő szabályzatnak 52. §-a a városi tanácsot csak az esetben jogosítja föl az árverés eredményének jóváhagyására „ha a kikiáltási ár az árverés által eléretik“; az új szabályzatnak 52. §-a ellenben ezt a feltételt mellőzi s ez által a tanács helybenhagyási jogát feltétlenül változtatja. Mert továbbá az 53. §. is az eddig fennálló gyakorlatot megváltoztatni célozza, amennyiben 1000 holdat haladó haszonbérleteknél a lejárat bejelentésének idejét 1 évről 2 évre emeli s az árverés idejét is félévvel előbbre rendeli.

Eszerint az éppen jelzett intézkedés, valamint a szervezeti szabályzatnak igen sok többi szakasza (pl. a 20—25. §. s ezekre vonatkozó valamennyi szakasz) az 1886. XXII. t.-c. 112. §-a alá esik s ennél fogva ugyane törvény 164. §-a szerint az a határidő, melynek ily esetben a közgyűlés összehívása és megtartása között lenni kell, „8 napnál rövidebb nem lehet.“

Minthogy pedig az augusztus 24-iki rendkívüli közgyűlésnek összehívása és megtartása között 48 óra sem volt, sem hogy a 8 nap meg lett volna: a törvény megkerülésével összehívott közgyűlés érvényesen nem határozhatott.

Tudatában is volt ennek a városi tanács. S midőn a bizottsági tagok által aug. 22-én tartott előértekezleten több oldalról fölhangzott a panasz, hogy a közgyűlési meghívót s vele a tárgyalás alá kerülő szabályzati tervet még meg sem kapták, el sem olvashatták, ezért a napirendről való levételét emlegették: az értekezleten megjelent polgármester és tanács-tagok mintegy az elmulasztott kötelesség helyrehozásával megígérték tőlük telhető közreműködésüket, hogy ha a tárgynak ösmertebb részével, a szervezeti szabályzatnak 1—216. §-aival a közgyűlés egy-két délután végez, a fizetésrendezést képező további szakaszok tárgyalása egy héttel elhalasztassék s ez által az az idő, ami a bizottsági tagoktól a törvénytelen összehívással elvonatott, nekik a tanulmányra mégis megadassék.

Mindjárt meglátjuk, hogy tartották meg ígéretüket!

2. Debreczenben a bizottsági tagoknak jelentős része gazdálkodókból áll, kik a tanyán augusztus hóban még jó részt el vannak foglalva s hetenként csak egyszer jönnek haza. Az ilyen bizottsági tagok a hirteleni meghívát és szabályzattervet vagy egyáltalában meg sem kaphatták vagy ha értesültek is róla, a tanács ígéretében bizva, nyugodtan elutaztak újra abban a tudatban, hogy a javaslatnak zsebbe vágó, fájóbb része csak egy hét múlva fog tárgyalatni.

A tanács-tagok s velök az összes tisztviselők azonban, jóllehet még a tárgyalás napján délelőtt is törvénytelennek jelentették ki, a Komlóssy Arthur abbeli szándékát, hogy a tárgyalás a szabályrendeletnek 217. §-ával vegye kezdetét: a jegyzőkönyv tanúsága szerint jónak látták tett ígéretükkel ellenkezően a Komlóssy Arthur indítványa mellett szavazni s ez által ennek a jkv. szerinti 79—39, azaz 40 szótöbbséget megadni; holott ha megállapodás szerint járnak el és 24 szavazatuk a miénkkel csatlakozik, ezáltal a helyes tárgyalás 39+24=63 szóval 79—24—55 szó ellen biztosított volna.

Ekként azok szempontjából, kik vagy nem kaptuk meg a megkívánt vagy a tanács ígéretében bizva újra elutaztunk, a szavazást már azért sem tarthatjuk érvényesnek, mert belőle vagy a törvényes határidejű meghívás mellőzésével vagy a jelzett tévedésbe ejtéssel jogellenesen kirekesztődünk.

3. Részint a lapokban, részint másként valóságos kortes-hadjárat folyt a tisztviselők érdekében s azok ellen, kik a fizetés emelésben a helyes középutat kívántuk volna követni.

A szenvedély, felkorbácsolatott s behatolt még a közgyűlés termébe is és erőt vett a tanácskozáson. A higgadt föl-szóalás hangját elnyomta a kortesek közbeszólása fülsiketítő kiabálása. Hiába kérte egyikőnk az elnöklő főispán urat legalább annyi csendesség fentartására, hogy az elnöki enuntiatiók megérthetők legyenek. Ugy az indítványoknak, mint az elnöki kijelentéseknek értelme elveszett az óriási zajban. Hogy ez így történt, bizonyosságunk a közgyűlés jegyzőkönyve.

E helyütt csak egy példát idézünk.

Márton Imre indítványát a közgyűlés jegyzőkönyve akként adja elő, hogy „a javaslat szövege általánosságban fogadassék el ugyan, de... a szöveg átnézésére és kijavítására... szöveg-helyesbítő bizottság küldessék ki azon meghagyással, hogy munkálatát pár nap alatt terjessze be; a részletes tárgyalásra nézve pedig ezen szöveg helyesbítő bizottság munkálatának beérkezése utánra talán 8 napra egy újabb rendkívüli közgyűlés hívassék egybe. A fizetések rendezésére vonatkozó javaslatnak úgy általánosságban, mint részleteiben tárgyalásra pedig ugyancsak ezen 8 nap múlva egybehívandó rendkívüli közgyűlés napirendjére tűzessék ki.“

Azon alólírottak azonban, kik a közgyűlésen jelen voltunk s kik a küzelségnél fogva a Márton Imre bizottsági tag indítványát megérthették arról, hogy Márton Imre a közgyűlési jkvben neki tulajdonított indítványt nem tette. Hanem, miután felszólalt amiatt, hogy a közgyűlési tagok, köztük ő is, a tárgyalás alatti szabályzatot teljesen át sem olvashatták, időnyeres végett indítványozta a sebtében készült nyomtatványba (csuszott sajtóhibaszerű fogyatkozások kijavítása végett küldöttség alakítását; egyébként indítványozta a szervezeti szabályzatnak azonnal részletes tárgyalás alá vételét egész a 216. §-ig; ennek legfeljebb 2 délután leendő elvégzés után azonban a fizetés-rendezésre vonatkozó további szakaszok tárgyalásának nyolcad napra halasztását.

Látni való ezekből, hogy a Márton Imre igazi indítványa s ennek jkvi előadása között a részletes tárgyalásra vonatkozólag kiegyenlíthetetlen ellentét van, ami csupán a nagy zajnak tulajdonítható, amely miatt az indítványt még a jegyzők sem érthették jól meg.

Igy magyarázható meg a lapok téves küzlése s az a sajnos körülmény, hogy az értekezleten megjelent tanácsbeli urak 2/3. alatti nyilatkozatukban még Márton Imrét vádolják szöszegéssel.

Igy magyarázható meg továbbá az is, hogy a Márton Imre hármas indítványából kettőnek elhallgatásával csupán egy rész tételét föl szavazásra a közgyűlés jkv. szerint ekként: „elfogadja-e a közgyűlés a Márton Imre halasztási indítványát, igen-e, vagy nem?“

És konstatálható a fentebbiekből először az, hogy egyes indítványokból jelentős részek a zaj miatt egészen veszendőbe mentek, mert szavazás alá vagy épen nem, vagy félreérthető módon bocsájtattak. Konstatálható másodsor az, hogy ugyane zaj miatt a közgyűlés tagjai azt sem érthették meg, hogy mire kell szavazniok s így a meg nem értett indítványok fölötti szavazások már csupán ezen egyetlen okból sem lehetnek érvényesek. És konstatálható harmadszor, hogy nincs megbízható jkv., melynek alapján a szavazással eldöntött egyes indítványok valódi tartalmát és jelentőségét, vagy ami mindegy, az illető határozatok lényegét megállapítani lehetne.

4. Minden bizottsági tagnak joga van magáról a felelősséget elhárítani azzal, hogy a föltett kérdésre adott „igen“ vagy „nem“ szavazata a jkvben névszerint örökíttessék meg. S mivel mi a tisztviselői fizetéseknek kontempált szerfölötti emeléséért a felelősségben osztozni nem kívántunk: több mint husz aláírással, nem csupán a polgármester, hanem világosan valamennyi hivatali állás fizetésére nézve névszerinti szavazást kértünk.

Az 1886: XXI. t.-c. 49 §-nak 4-ik bekezdése szerint „20 tag irásban beadott kívánatára az elnök a névszerinti szavazást elrendelni tartozik.“

De bár tuntunkkal nincs semmi törvény vagy jogszabály, mely megtiltana, hogy pláne egynemű több kérdésnek névszerinti szavazással leendő eldöntése egy iven kéressék vagy kimondaná, hogy ez a kérelem csak akkor érvényes, ha néhány száz állásra vonatkozólag megannyi külön iven terjesztették elő: mégis az elnöklő főispán ur a névszerinti szavazást csupán a polgármesteri fizetésre rendelte el, a többire nézve ellenben megtagadta, még pedig a jkv. szerint azon az alapon, hogy a „névszerinti szavazást egy előbbi kérdés (?) elnökségéhez beadott kérő iv alapján el nem rendeli.“

Bátrak vagyunk e téves állítás cáfolatául hivatkozni az ide vonatkozó kérő ivre s ennek szövegére, melynek a jkv. mel-

letti megőrzését már a közgyűlésen is kifejezetten kívántuk s fölterjesztését most egész határozottan kívánjuk.

A névszerinti szavazást az elnök ur tartozott volna elrendelni. Az elrendelés megtagadása szerintünk törvénybe ütközik. S miután névszerinti szavazás volt kérve: mindazon hivatali fizetésekre vonatkozó határozat, mely nem névszerinti, hanem csak felállással történt szavazáson alapul, annál inkább semmis és érvénytelen, mert e nélkül szabatosan az sem állapítható meg, hogy a tisztviselő fizetés kérdésében közvetlenül érdekelt tisztviselők közül az 1886: XXI. t.-c. 50. §-a ellenére hányan és kik vesznek részt a tárgyalásban s szavazásban?

Pedig, hogy valahányuknak részt kellett venniök: mutatja a közgyűlési tjkv., mely szerint a tanácsi javaslásra szavazna a polgármesteri fizetésnél 88-an s a tanácsnoki fizetésnél 86-an. Holott a polgármesteri fizetésnél a 88 közt névszerint leszavazott 24 tisztviselő, köztük 5 tanácsnok is. Ha tehát az 5 tanácsnokot a 88-ból levonjuk: a tanácsnoki fizetésre már legfeljebb 83 szavazat eshetett volna, nem pedig 86.

Sőt a magunk részéről közvetlen érdekeltiségnél egyébnek nem tekinthetjük azt sem, midőn a tisztviselők a saját egyéni előnyök kedvéért következő, vizontszolgálat fejében egymás fizetésének emelésére vagy állások szaporítására, teendőik s munkaidejük kevesbitésére, hatáskörük növelésére, szavazati joguk biztosítására stb. stb. szavazgatnak. Éppen ezért törvénytelennek tartjuk, hogy mind e kérdésekben a tisztviselőknek a szavazás megengedtetett.

A fentebb felsorolt s alább a maga helyén felsorolandó többi törvénytelenység megelőzésére a közgyűlésen nem lévén kilátásunk: kivonultunk onnan, átengedve a teret annak a romboló munkának, mellyet szemben kötelességünkhöz képest és a sikerbe vetett reménnyel itt vesszük fel újra a küzdelmet s melynek érdemi méltatására ezennel áttérünk. Nevezetesen

II. A szervezeti szabályzat 1—216. §-ai.

1. Midőn a szervező bizottság befejezte folyó évi augusztus hóban munkálatát: a jog- és pénzügyi bizottság tárgyalása előtt a városi tanács az eddig eszközölt módosításokat a szervezeti szabályzat tervezetbe bevezette s a jog- és pénzügyi bizottság tagjainak a törlésekkel, szövegpótlással, beragasztásokkal s betéttel saturált toldott-foldott 2. /' jegyű példányt küldte meg.

A jog- és pénzügyi bizottság 1908 augusztus 19-én s 21-én tárgyalván e dolgozatot, az iratok közt lenni kellő jkve szerint azt mondta ki, hogy „a szervező bizottság által is átdolgozott szervezeti szabályzatot — az állások és fizetésekre vonatkozó rész kivételével — egész terjedelmében elfogadja és egyhangúlag elfogadásra ajánlja; annak világos kijelentése mellett, hogy az abban foglaltakat újabb tárgyalás és esetleges módosítás alá csak annyiban veszi, amennyiben az egyes állások elnevezése, száma vagy javadalma érintse a már elfogadásra ajánlott szöveget“

E szerint a 2 /3. alatti dolgozatot a jog- és pénzügyi bizottság is 1908 augusztus 21-én „egész terjedelmében“ elfogadta; ami annyit jelent, hogy a 3. /3. alatti legújabb kiadvány (mely augusztus 21—22. közt éjjel készült el) az 1—216. §§ ban szórul-szóra egyezni köteles a 2. /3. alatti kifoltozott példánnyal.

Csak hogy nem egyezik ám, mert a 3. /3. jegyű legújabb kiadványban sok a tévedés, hiány, ellentmondás, mint ezt a közgyűlésen már kifejtettük. S bár ha az ottani izgatott hangulat mellett siket fülekre találtunk: szájjelölőül itt rámutatunk néhány hibára, eltérésre. Például

14. §. téves szövege: Vagy husz bizottsági tag...

14. §. helyes szövege: Vagy ha a husz bizottsági tag...

21., 22. §§. téves szövege: 3 főerdész.

21., 22. §§. helyes szövege: §. 3 erdész.

96. §. téves szövege: 3. figyelembe véve... (Kimaradt.)

96. §. helyes szövege: Figyelembe veendő §. minden teendő, melyet egyes törvény vagy szabályrendelet a számvevőség kötelességévé tesz.

105. §. téves szövege: Megnevezett...

105. §. helyes szövege: Megnevezett fél.

150 §. téves szövege: Közlevéltárnok.

150. §. helyes szövege: Főlevéltárnok. — stb. stb.

Senki sem állhat jót érte, vajjon nincs-e a ./ alatti még 5-ször vagy 10-szer ennyi hiba s talán sokkal fontosabbak. Mi most is lelkiismereti kötelességünknek tartjuk a szervezeti szabályzatban, ebben az évtizedekre szánt komoly alkotásban felhalmozott hibákra rámutatni, kijavításuk elrendelését sürgetni.

2. A szervezeti szabályzat 1—216. §§ ainak tárgyalásán már nem voltunk jelen s kénytelenek vagyunk a közgyűlési jegyzőkönyv megbízhatósága ellen emelt kifogásunkat nemcsak fentartani, hanem hatványozni. Mert mind a szervező-bizottság, mind a jog- és pénzügyi bizottság a szabályzatnak 6., 18., 20., 21., 23., 65., 92., 203., 208., 215., 217. s 218. §§-ait a 2. ./ alatti szövegben fogadta el. — Képtelenségnek tűnik föl tehát, hogy a tanács egyszerű indítványára a maguk meggyőződését megváltoztatták s helyette cserébe a tanácsot felszólalás, vita és szavazás nélkül egyhangulag magukévá tették volna. Pedig a közgyűlési jkv mind e felforgatott szakaszokat egyhangulag elfogadták gyanánt tünteti föl.

3. Debreczen város törvényhatóságánál a tanács által önkényüleg meghonosított az a divat áll fenn, hogy délután a hivatalnok urak nem járnak fel. E helyett délelőtt 8 órától 1 óráig volna hivatalos óra. A fáma azonban elnevezte a hivatalnokokat „még nincs itt“, „már nincs itt“ uraknak, mert őket hivatalukban reggeli 9 óra előtt s 12 óra után ritkaság megtalálni.

Mi ebből azt következtetjük, hogy hivatalos teendőiket bőven s kényelmesen elvégezhetik. Pazarlásnak s meg nem engedhetőnek tartjuk tehát a fizetésemelés mellett, az ugyis kevés munkának az általi nagyobb mérvű apasztását, hogy főlegesen munkaerőket alkalmazzunk, a tisztviselők számát szaporítsuk. Visszaállítandónak tartjuk tehát a 2. ./ alatti 6. §-ban tervezett 5 tanácsnokot, törleendőnek valamennyi ujonnan szervezett állást (rendőrségi felügyelő, katonai ügyosztálynál iktató, rendőrségnél kézbesítést vezető, állandó vámfelügyelő, büntetés-pénzbehajtó, elnöki irodatiszt, katonai nyilvántartó stb).

4. Nem tartjuk megengedhetőnek, hogy miután augusztus 24-én a közgyűlés megállapította a tanácsnokok, árvaszéki elnök és tisztviselő fizetését, e határozatot másnap az ügyrend 10 § a ellenére megváltoztathassa s a nevezettek részére még tisztviselői legényt is rendeljen. Valamint a tisztviselői fizetések netovábbjának augusztus 24-én történt megállapítása után nem tartjuk megengedhetőnek másnap a 208. §. törlesztését s ezzel a tisztviselői részére mellékjövedelmek nyitását. A tisztviselők létszáma tehát 3-nál többre törvénytelenül nem emelhető, a 208. §. helyreállításával pedig a Tanács javaslata, hogy t. i. némely tisztviselői előlegesen, mások pedig utólagosan kapják fizetésüket, törleendő.

5. Schol a világon nem bízzák a munkaidő meghatározását és beosztását a munkás kényére-kedvére. Határosnak tartjuk tehát a vakmerőséggel, hogy a városi tanács a hivatalos órák számának s beosztásának megállapítását magának vindikálja. Lehetetlennek tartjuk még a föltevését is annak, hogy a 209. §., mely ezt a jogot minden bizottság javaslata szerint a közgyűlésnek tartotta fenn, a jkvben foglalt szöveget nyerhette volna. Hiszen a bizottsági jvek szerint mindenki az eredeti szöveg mellett volt, a tanácsstagok pedig, mint közvetlenül érdekeltek, nem szavazhattak, még csak nem is tanácskozhattak a tárgyban. A 209. §. tehát eredeti szövegében helyreállítandó.

6. A rendőrség nehéz szolgálatot végez s ki van téve az idő előtti megrokkadásnak. Ezért, ha már egyáltalán a fokozatos rendszer alkalmaztatik rájuk, az átmeneti intézkedéseket tartalmazó 216. §-ban annak kimondását tartjuk helyesnek, hogy minden rendőr abba a fokozatba lépjen, mely őt szolgálati éve alapján megilleti. Másképp érzékenyen károsulnak.

7. Az 1905. és 1906. években elég szomorú tapasztalatot szereztünk arról, hogy alkotmányunkért inkább kellett aggódnunk a közgyűlésnek tisztviselői tagjai miatt, kik a Naszádi Iván-féle alakoknak a törvénytelenül összehívott közgyűlésen segédkeztek. Ezért a szervező- s jog- és pénzügyi bizottságok hazafias kötelességüknek tartották a közgyűlésen szavazattal bíró tisztviselői számát mérsékelni. Így történt, hogy a szervezeti szabályzatba

2 aljegyző	helyett 2 tanácsi fogalmazó
2 számvevő	„ 2 I. o. számtiszt
adópenztárnok	„ adótárnok
levéltárnok	„ segéd levéltárnok

elnevezés vétetett fel.

Es — csodálatos-e vagy nem, mindegy — 11,595—1908. számú határozatában épen a városi tanács proponálja ./ alatt a régi veszedelmes állapotnak fentartását!

Nohát ezt a darabont szellemü javaslatot a közgyűlés által elfogadott határozat gyanánt semmiképp sem ösmerhetjük el s ellene alkotmányunk érdekében egész erélylyel tiltakozunk.

III. A szervezeti szabályzatnak 217—224. §-ai, vagyis a fizetésrendezés.

Az augusztus 24 iki fizetésrendezésből hiányzik a rendszer, az okos mérséklet és az adóalanyok kimélete. Telhetlenségével országsszerte kétségbeejtően rossz például szolgál, elébe vág az országos rendezésnek s a redezetet sem mutatja ki.

1. Miután az egyes fizetések emelésében mutatkozó indokolatlan s aránytalan hullámzást, tehát a rendszernek teljes hiányát a ./ alatti fizetnek 112—121. oldalain százalékokban feltüntettük: ezuttal csupán arra a kiáltó ellentétre utalunk, hogy midőn a határozat oklevél nélküli alkalmazottaknak 100 százalékos fizetésjavítást osztogat, addig az okleveles állatorvosoknak mindössze 12 és fél százalékkal szurja ki a szemöket.

Annak igazolása végett a fizetésrendezésben keresve sem találjuk, hivatkozunk azon hivatali állásokra, melyekben nem a fizetés, hanem a külön tarifális díjszabás, vagy a magánpraxis, vagy mind a kettő adja a főjövedelmet, illetve amelyekben a magánpraxis is meg van engedve (tisztviselői fő- és alügyész, építésmérnök, tisztviselői fő- és kerületi orvosok, erdőmester, erdészek) s eddigi fizetésük mégis, a takarékoság teljes mellőzésekkel, szertelenül (18, 30, 50 százalékkal, sőt a kerületi orvosoknál 100 százalékkal) emeltetett. Hivatkozunk továbbá a 4. ./ alatt becsatolt fizetésrendezési tervezetre, mely egyik főhivatalnok munkája s melyet a ráragasztva levő „meghívás“ szerint 1907 október 19-én mint hivatalos tervezetet már tárgyalás alá venni kívántak volna. Ez a tervezet igazolja, melyből a tisztviselői még engedni is hajlandók voltak, önnön a tisztviselői felfogása szerinti maximum mértékét. És igazolja, hogy a tisztviselői igényének mesterséges uton való még felebb csigázása kívülről jött s nagyon elhibázott lépés volt, melyet azóta indítványozója is megbánt.

Annak igazolása végett pedig, hogy az állítólag közgyűlési határozattal szatuált fizetések az adóalanyokat támadják meg, hivatkozunk a 5. ./ jegyü kimutatásnak 32. oldalán olvasható összesítésre, mely szerint a fizetésemelés 192,000 korona körüli összegre rugna, mely azonban a rendőrségnél életbeléptetett fokozatos emeléssel s a szervez. szabályzatnak 216. §-ánál fogva mindjárt kezdetben haladni fogja a 200,000 koronát s így mintegy 20 százalékkal községi pótdadó emelkedést von közvetlenül maga után.

Ha már most figyelembe vesszük a mostani községi pótdadókat 26.5 %
s nagyon enyhén számítunk a csatornázásra 10.0 „
az egyetemre 20.0 „
villamos berendezésre 10.0 „
a nyugdíjalapnak megfelelő évi emelésére 5.0 „
a fizetésrendezésre 20.0 „
de a drágasági pótlék 8.5 % levonásával 11.5 „
akkor már évi 83.0 %
községi pótdadó áll a küszöbön, mely a kultur-, a rendőrségi palota létesítése, a helyi vasut megváltása, vagy villamossá tétele, a különböző vicinális vasutak javára már megszavazva levő több százezer koronás tőke stb. révén meg fogja haladni a 100%-ot, az állami adóknak alterum tantumát.

Honnan veszi ezt a debreczeni polgár, ki még ki sem heverte a sertésvész miatti óriási károkat s legközelebb már két évre terjedő aszály és inség miatt volt kénytelen tudadni lábasszóságán, szükségleteire pedig kölcsönt fölvenni s most ujlág takarmány hiánynak néz elébe?

Szerintünk ez egyet jelentene azzal, hogy a polgárokat juttatjuk koldusbotra s ezen az áron tegyük nagy urakká *

tisztviselőket. Pedig nagy urakká tennők, ahogy mások is megítélni tudják!

2. Ide csatoljuk mementoképen 6% alá az Aradi Közlönynek folyó évi szeptember 2-án megjelent 200 ik számát, melyben a 3. lapon „Nyugtalanzkodó városi tisztviselők“ cím alatt meg van írva, hogy a fizetésrendezés az aradi városi tisztviselők is sürgetik, még pedig nem új állások szervezésével, hanem régi állások kevesbitésével kapcsolatban. Ez olaj a tűzőkre, amit a városok hivatalos lapja adott tudtokra, hogy „Debrecen városa fényes egzisztenciát biztosított legutóbb tartott közgyűlésén tisztviselőinek s a lélszámot is megszorítja.“

Merné e még valaki kétségbe vonni a debreceni rossz példának országos jelentőségét? Hiszen ha az augusztus 24—25-iki közgyűlés határozatai quo facto helyben hagyatnának: városaik országszerte ki volnának téve egyesek „fényes existenciája“ kedvéért a tömeges nyomornak s maga az a vagyon, az az alap is pusztulásnak indulna, mely a tisztviselők megélhetéséről gondoskodik s melynek romlásával megsemmisülne az ideigóráig élvezett fényes existencia is.

És ez idő szerint, midőn a tisztviselők fizetésének országos törvénnyel szándékolt rendezése sokáig már nem várható többé magára, kétszeres bűnnek tartjuk a tisztviselők igényeinek túlzott fokozására nyújtott példát, melynek vége vagy a városok segítségére siető állam terheinek is aránytalan fokozódása s e miatt a polgároknak újabb adokkal terhelése vagy a tisztviselőknek késői és keserves kijózanodása lenne.

A fentebb előterjesztettek alapján tisztelettel esedezőnk a Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Ur előtt,

hogy az elől idézett 187/190—11, 595. sz. a. 1908. augusztus 24. és 25. napjain kelt határozatokat, mint törvénytelen és szerencsétlen alkotást megsemmisíteni;

vagy legrosszabb esetben a szervezeti szabályzatnak 1—216. §-aira nézve a szervező s jog- és pénzügyi bizottságok álláspontját, vagyis a tanácsi javaslatok elvetésével a 3% alatti szöveget, mindazonáltal a hibák kijavításának elrendelésével s a felebbezésünk II. részében foglaltak érvényesítésével jóváhagyni: a 217—224. §-okra nézve pedig az országos csapásként tekinthető s fedezetkimutatás nélküli fizetésrendezést, a felebbezésünk III. részében foglaltak alapján mellőzni s helyette a tisztviselők tisztességes megélhetésére, az adófizetők teherviselő képességére s a zociális kívánalmakra egyaránt tekintettel levő 7% alatti javaslatot megerősíteni méltóztatásuk.

Teljes tisztelettel:

Aláírók: Kulcsár Gábor, Móricz Ferenc, Horváth István, Jóna János, Ekli József, Pongó Lajos, Kelemen Gábor, Németi Sándor, Koppánni Dávid, id. Balogh István, ifj. Horváth János, id. Molnár Mihály, Kálmán András, Bihari István, Török Bálint, Hajdu Gyula, Kertész Mihály, Polgári Bálint, Polgári József, Szentesi János, id. Kertész István, ifj. Kertész István, Harangi Sándor, Kertész Imre, Varjas János, Kovács Lajos, Varjas Sándor, Bányai Péter, Burger Péter dr., Márton Imre, Balogh Ferenc, Szatmáry Ferenc, Zöld János, Mike Ferenc, Sarkady Ferenc, Szücs István, ifj. Nagy Pál, Gyarmathy István, Balogh István, Alföldi Gábor, dr. Nagy Zsigmond, Zöld Mihály, Salánki Ferenc, Kecskés István, Juhász Ignác, Németi László, Kiss Mihály, Faragó András, Kertész János, Nagy Bálint, Ungváry József dr. Ujfalussy József, Rickl Géza, dr. Varga Lajos, Pető István, beregi Nagy Sándor.

*

Most pedig boncoljuk szét egy kevéssé a felebbezés főbb részleteit.

Azt állítja a felebbezés, hogy az augusztus hó 24-ikére egybehívott közgyűlést a törvény megkerülésével hívták össze. Ezen állítás mellett felhossa a felebbezés, hogy a városi tanács tudatában volt ennek a mulasztásnak, mert az előértekezleten ígéretet tett, hogyha ezen állítólagos mulasztást nem emlegetik és a szervezeti szabályzat 1—216. §-a békés tárgyaláson keresztül megy, hajlandók volnának beleegyezni abba, hogy a fizetésrendezés tárgyalása egy, esetleg nyolc na-

pon belül összehívandó közgyűlésen tárgyalassék azon okból, hogy a bizottsági tagok a fizetésrendezési javaslatot tanulmányozhassák.

Erre vonatkozólag annyit jegyzünk meg, hogy a közgyűlés egyeteme egyáltalában nem tartozott tudni, hogy a javaslat ellenzőinek vezére micsoda paktumot kötött a tárgyalás menetére. És bár nem voltunk jelen azon a bizonyos értekezleten, annyit azonban tudunk, hogy ha volt ilyen paktum, éppen Márton Imre ur nem tartotta azt be, mert mindjárt a közgyűlés elején olyanformán beszélt, mintha az egész ügyet el akarta volna halasztani. Egyébiránt nem állhat meg a felebbezés azon okoskodása, hogy a közgyűlés törvénytelen uton lett összehívva. Ezt Márton Imre biz. tag ur nem is állította a közgyűlés alkalmával és csak most jut eszébe azt felpanaszolni. Mert ismerve Márton Imre biz. tag urnak antipatikus viselkedését a fizetésrendezéssel szemben, biztosra vesszük, hogyha érezte volna a közgyűlés törvénytelen összehívását, már a gyűlés kezdetén előhozakodott volna azzal, ha pedig érezte, miért nem interpellált ez ügyben. Mert hogy rossz nyelvek ne legyünk, — meg vagyunk győződve, hogy Márton Imre ur ezzel a kifogással nem állana most elő, ha megfordítva volna a helyzet és esetleg leszavazta volna a többség a fizetésrendezést.

Gyarló állítás, mert okoskodásnak nem nevezhetjük, az is, hogy a bizottsági tagok javarészen gazdálkodók lévén, nem jelenhettek meg sürgős dolgaik miatt a közgyűlésen. A felebbezés szerkesztőjét cserben hagyta itt a memoriája, mert éppen ő volt az, aki a június 30-án tartott közgyűlésben azt kívánta, hogy a fizetésrendezéssel az augusztus 24-iki közgyűlés foglalkozzék, mivel ekkor már a gazdálkodó bizottsági tagok is jelen lehetnek. A közgyűlés elfogadta az indítványt és így a Márton Imre biz. tag ur kívánsága az elnapolásra nézve teljesedett, ez okból semmi joga sincs a rekriminációhoz.

Ami pedig a „hirtelen meghívót“ illeti, erre nézve azt jegyezzük meg, hogy azon idő alatt, míg ez a fizetésrendezési javaslat folyt, akár egy könyvtárra valót elolvashattak és tanulmányozhattak a bizottsági tag urak. Nem tudjuk mi, hogy hány és hány javaslatot kaptak meg nyomtatásban, ha tehát valaki jóakarólag kezelte ezt az ügyet, bizony-bizony teljes képet alkothattott magának. Egyébiránt Márton Imre biz. tag ur csak a megszokott nótáját fujja ezen kifogással, mert nem került semmiféle fontosabb ügy a közgyűlés elé anélkül, hogy ő és hűséges fegyverhozdozója Juhász Ignác biz. tag ur halasztási indítványokkal ne akarta volna a születendő gyermek nyakát kitekerni.

Tagadjuk Márton Imre biz. tag ur azon állítását, hogy a tanács tagok és az összes szavazatképes tisztviselők törvénytelennek jelentették volna ki a Komlóssy Arthur biz. tag ur ama szándékát, hogy a tárgyalás a 217. §-ával kezdődjék. E sorok írója sem állította ezt már csak azért sem, mert a Komlóssy Arthur biz. tag ur jóakaróiban mindnyájan biztunk épp olyan mértékben, mint ahogy folytonosan kételkedtünk a Márton Imre

ur sokszor hangoztatott, de apró pénzre soha fel nem váltott ígéreteiben és jóakarátában. Jogellenes kirekesztésről tehát szó sincs, ez pusztán agyrém és a jog fogalmának teljes félreismerése.

A felebbezés azt állítja, hogy valóságos kortes hadjárat folyt a tisztviselők fizetésrendezése érdekében. Hol és kiknél korteskedtek a tisztviselők, nem tudjuk, annyi azonban bizonyos, hogy a saját érdekükben aláírások gyűjtése végett nem házaltak, mint ahogy ezt tették a felebbezés aláírása alkalmából gyalog, kocsikon és talán még lóháton is *Márton Imre* és *Juhász Ignác* bizottsági tagok. Igaz, hogy a helyi lapok, a végelgyöngülésben szenvedő „Debreczen“-t kivéve, a tisztviselők mellett foglaltak állást és tiszteletreméltó higgadtsággal bizonyították, hogy a városnak erkölcsi kötelessége tisztviselőinek és alkalmazottjainak anyagi helyzetén segíteni, de ez talán nem korteskedés?

Ami *Márton Imre* és társai felebbezésének azon részét illeti, hogy a nagy zaj miatt a bizottsági tagok nem értették meg indítványát és hogy a jegyzőkönyv megbízhatatlan: ez oly nevetséges állítás, amivel komolyan foglalkozni nem is érdemes.

A felebbezés szerint nagy sérelem történt, mert a tisztviselők is szavaztak a fizetésrendezés tárgyalásánál. Ezt a szavazást semmiféle törvény sem tiltja és a tisztviselők az 1896. évi fizetésrendezésnél is szavaztak, ez ellen senki kifogást nem tett és az illetékes belügyminiszter sem kifogásolta. Egyébiránt a mostani tisztikar nem magának, hanem a jövőben megválasztandó tisztikarnak szavazta meg a fizetésrendezést, ami felett annál inkább megnyugodhatik *Márton Imre* ur, mert a dicsőséget zengő „Debreczen“-ben unos-untalan hangoztatja, hogy nagytakarítást fog végezni a tisztújítás alkalmával a városházán. Ettől a mumustól ugyan senki sem fél, mert a seprűt kivették már is a hatalmi tultengésben szenvedő törzsfőnök kezéből.

Aztán így folytatja a felebbezés:

„Kivonultunk a közgyűlési teremből, átengedve a teret annak a romboló munkának, melylyel szemben kötelességünkhöz képest és a sikerbevetett reménnyel itt vesszük fel újra a küzdelmet“.

Legyünk igazságosak! A javaslat ellenzői elpárologtak a teremből, mert érezték, hogy elvesztették lábaik alatt a talajt és keserűen tapasztalták, hogy mondva csinált nagyképűsködéssel és a pótdó rémének folytonos emlegetésével nem téveszthetik meg továbbra is a lelkeket. A közgyűlés megújuló szelleme elementáris erővel tört ki és a nagy többség belátta, hogy kerékkötőkkel nem lehet a modern haladás szekerét előbbre vinni. Kába reménység volt tehát a hatalomban a végtelenségig bizakodni nemcsak azért, mert az ur Isten bölcsen gondoskodik arról, hogy a fák az égbe ne nőjjenek, hanem azért is, mert *Márton Imre* biz. tag urnak éreznie kellett, hogy babérjainak legtöbb levele elhervadt abban a harcban, melyet az esküdtszékek döntöttek el. Kivonult a közgyűlési teremből a szemébe mondott igazságok hallatára, elment, mert látta, hogy az aranjú napok elmúltak és a mesterségesen ma-

gára rakott hatalom elszállott, miként a könnyű pára a nap melegének érintése nyomán.

A felebbezés keservesen panaszkodik, hogy a városi tanács önkényüleg behozta a délelőtti hivatalos órákat. Ezzel kapcsolatban azt mondja, hogy tisztviselők közül csak ritkán látni valakit 9 óra előtt és 12 óra után.

Erre csak az a megjegyzésünk, hogy az közönséges rágalom és aki azt állítja, az tudva és készakarva nem mond igazat. Nem pedig, mert első sorban is a város polgármestere első a hivatalban és bizonyára nem nézné el, ha a tisztviselők nem tartanák be a hivatalos órákat. Sőt többet mondanék, a tisztikar legnagyobb része a délutáni órákban is fent van a hivatalban. Ilyen általánosságban vádat emelni tehát igaztalan dolog, rosszakaratu könnyelműség. Különösen áll fenti megjegyzésünk a tanács tagjaira, akik délutánonként rendszeren ülésekre járnak és sokszor sötét estig intézik a város dolgait. Ugy látszik azonban, hogy a felebbezés szerkesztője a calumniare audacter elvét követte, mikor kétségbeesett helyzetében vergődve rágta a tollat, melyből nem tudott igazságot kiceppenteni.

A felebbezés az összes újonnan szervezett állások ellen nyilatkozik, meg nem gondolván, hogy azok beállítása a közigazgatás érdekében történik. Siránkozik továbbá azon, hogy a közgyűlés nem engedett szavazati jogától megfosztani néhány tisztviselőt. Pedig, ugymond, elég szomorú tapasztalatot szereztünk arról, hogy alkotmányunkért inkább kellett aggódnunk a közgyűlésnek tisztviselő tagjai miatt, kik a Naszádi-féle alakoknak a törvénytelenül összehívott közgyűlésen segédkeztek.

Csodáljuk, hogy *Márton Imre* biz. tag ur azt is felhossa felebbezésében, aki a nemzeti ellenállás idejében sem állott a sarkára, hanem csak kertelt és a békés megalkuváshoz hozzájárult.

A felebbezés elpanaszolja, hogy a közgyűlés fényes egzisztenciát biztosít tisztviselőinek és ezáltal a város vagyona pusztul nemcsak, hanem félő, hogy az anyagi romlás elsepri a tisztviselők fényes egzisztenciáját. Mi megvalljuk az igazat, nem látjuk oly fényesnek a fizetésrendezést, amit bizonyára *Márton Imre* biz. tag ur is csak így látna, ha abból a fizetésből kellene neki megélni, amit a városi tisztviselők 90%-a kap. Akkor bizonyára nem engedné meg a megélhetés gondja, hogy felebbezéseket gyártson és olyanba ártsa magát, melyre most bőséges ideje van nagy jövedelmei forrásai mellett.

És ha *Márton Imre* biz. tag ur törvénytelen és szerencsétlen alkotásnak nevezi a fizetésrendezést és levegőből kapott állításokkal rémitgeti a polgárságot 83%-os pótdóval, mi viszont azt állítjuk, hogy fellebbezésének egyetlen egy pontja sem felel meg az igazságnak. A felebbezés minden sorából kirí az elfogultság és az az elkeseredettség, mely a hatalmi tultengésben szenvedő embereket elfogja abban a pillanatban, mikor látják, hogy a nagy többség nem hajlandó a faragott képeket imádni. Állít, de nem bizonyít. Nem hat a dolgok mélyére és a felebbezés min-

den betűje számalmas vergődés az ingoványos talajon, amelybe *Márton Imre* biz. tagot rabulisztikája hajtotta.

Frázisokkal ma már nem lehet a gondolkozó elméket foglyul ejteni. Már pedig kell-e nagyobb megtévesztése az elmének, mint mikor *Márton Imre* biz. tag ur azt állítja, hogy a pótadó a közel jövőben 83%-ra fog emelkedni. Oly nevetséges állítás az, amelyet cáfolni érdemesnek nem tartunk.

Talán végezhetnénk is a felebbezással, záradékul azonban elmondunk valamit.

A biblia sok bölcseségre tanítja az embert. Ott olvassuk Dániel próféta könyvében, hogy az őshajdanban volt egy bálvány, melynek testrészei különböző félelmetes és értékes fémekből voltak összerakva, a lábai azonban cserépből voltak. A nép roppant félt a bálványtól, Dániel próféta azonban ismerte a félelmetes szobor gyöngéjét és egy őrizetlen pillanatban a lábára ütött. És mikor összeomlott az emberi kéz legyőzhetetlennek hitt munkája, Dániel azt kérdezte a nagy egybegyűltektől: „Ez volt a ti Istenetek, akit imádtatok“. Sapienti sat, — fiat applicatio!

Be is fejezhetnénk a felebbezésről írott megjegyzéseinket, ha a *Debreczen* október 2-iki számában nem keseregne egy ciceros vezető cikkelyben a pótadó emelése felett. A cikkelyben kijelenti, hogy még mindig vannak becsületes, önzetlen emberek, akik a közérdeket szolgálják. Amiből az következik, hogy akik nincsenek a felebbezőkkel egy véleményen, azok nem önzetlen és nem becsületes emberek. Kemény vád, de értékét és súlyát elveszti, mert nem egyéb az, mint egy meggondolatlanul kiejtett valótlanosság.

A felebbezők nagyon szívékony viselik a kisebb javadalmazásu tisztviselők sorsát, pedig lapunk mult számában már megirtuk, hogy a kisebb tisztviselők nem kérnek a *Márton Imre* urék gyámkodásából. Megélnék ők az ő jóakaratauk nélkül is. Ismerik már ők ezt a sokat hangoztatott értéktelen jóakaratot és magyarán megmondva *fütyülnek arra...*

Hütelén sáfárokról is regél a *Debreczen*, kiket a gazda legközelebb számadásra fog vonni. Szeretnénk tudni, hogy kit ért a „*Debreczen*“ a gazda alatt. Talán csak nem az ő gazdáját: *Márton Imre* biz. tag urat? Mert ha őt érti, akkor legyen szives a gazdának megmondani, hogy fizesse már be a nyomda pénztárába azon ezreket, melyekkel dicsőséget zengő lapjának nyomtatásáért tartozik. Mert arra a tartozásra valóban rá lehet olvasni

biblia szavait: „Adj számot sáfárságodról, mert többé nem sáfárkodhatol...“ Közeledik a végső terminus, október 31-ike, mely napon tul nem lehet többé hitelbe másokat támadni és a *Márton Imre* ur roskadozó hatalmát mesterséges injekciókkal feltartani.

Azon a nagy napon, melyet a *Debreczen* a város mostani tisztviselőire nézve oly végzetesnek jósol, ott leszünk mi is egy csatasorban. És ha *Márton Imre* urék e naphól már jó előre *dies irael* jósolnak, mi meg meggyőződéssel állítjuk, hogy ez a nap lesz *Márton Imre* biz. tag ur hervadozó dicsőségének utolsó napja és ebben az órában

foglehullaniróla utolsó levele annak a babérnak, amelyetsok ideig félrevezetett párthivei fontakfeje köré...

Mert az Ur gondoskodik, hogy a fák az égbe ne nőjjenek! ..

Irodalom.

Nemességi könyv.

Minden magyar érzelmű embernek mint érdekeset és tanulságosat ajánhatjuk e könyvet s megjegyezzük, hogy azt bírák, ügyvédek, közigazgatási tisztviselők, tanárok, anyakönyvvezetők, tanítók, községi jegyzők hivatalos eljárásuk közben is előnyösen használhatják. Már is több kir. tábla, törvényszék, közigazgatási hatóság, főiskola és nagyobb katonai parancsnokság szerezte meg e könyvet, melyről a lehetőséghez képest alapos tájékozást nyújtani szándékozván, ide iktatjuk a szerző előszavának nagyobb részét, a könyv tartalomjegyzékét egészben és az e könyvre vonatkozó nyilvános bírálatok egyrészét kivonatolva.

A szerző előszava:

„— — — Kutatásaim közben kérdezősködésekre írja nekem jogász doktor, nemesi ügyekben is tudós egyik ösmerősöm, hogy: „A nemesség igazolásra a Tripartitum irányadó.“ Igaz! De kinek? Az, aki nem jogász, nem szakértő, a Tripartitumot nemesség igazolásnál utbaigazításul akár elő se vegye. — — — Werbőczy ugyanis említett jogi művében beszél nemességről, peres dolgokról; de neki eszéágában sem volt nemesség igazolásra utbaigazítást adni. Mert akkor még 1517. évben és később is újabb időkig, ugyszólván mindenki kellően tájékozott vala ilyen ügyekben; nem úgy mint ma, mikor még az ügyvédek közül a nevezetesebbek is csak a vállukat vonogatják, kedvetlenkednek, ha ilyesmiről van szó. Sokan nagyon sokan vannak és pedig a művelt osztályban is olyanok, akik mivel kezeik között régi okmányok nincsenek, mivel a nemesség keresztlevelükben sem említetik, mivel továbbá „a nemesség 1848-ban eltöröltetett“, azt hiszik, hogy régi nemességük elismertetése lehetetlen s hogy ők már nem is nemesek. — — — A most elmondottaknál fogva készült a Nemességi Könyv, melynek megírása közben arra törekedtem, hogy előadásom ne csupán a tudni valók rövid, száraz felsorolása legyen, hanem hogy abból a tájékoztatásból is könnyen érthető, gyökeres, alapos részletes utbaigazítást nyerjen és érdeklődve okulhassan. — — — Inkább csak a magyar nemesi ügyek iránt érdeklődők, főként pedig ama lelkesek számára dolgoztam, kik — mint Kőlcsey mondja — szivesen járulnának őseik sirlakához, örömet gyujtanának a régi fénynél új szövétneknek, csak ösmernék ahhoz az utat-módot. Munkámban kinek-kinek kezébe adom a fonalat, megmutatom az utat, hogy azon haladva régi nemességét minélkönnyebben, minél kevesebb költséggel felkutathassa, elösmertethesse és őseinek emlékét önmagának és másoknak is lelkesítő példaképen őrizhesse, ápolhassa.“

A könyv tartalomjegyzéke:

I. [Rész. Nemesség.

A nemesség eredetéről általában.

A magyar nemesség eredete.

Nemesítés.

Főnemes.

Birtokos nemes.

Kurialis nemes.

Kis nemes.

Kurta nemes.

Hétszilvafás nemes.
 Bocskoros nemes.
 Armalista.
 Köznemes.
 A nemesség címe.
 A nemesség kiváltsága.
 A nemesség száma.
 Eltöröltetett-e 1848-ban a nemesség?
 A magyar nemesség egy és ugyanaz.
 A nemesi rang és a munka.
 A nemesség elvehető-e és mikor szűnik meg.
 A nemesség mai jelentősége.
 A nemesi rang tiszteletben tartása iránti kötelesség.
 A nemes szó említése a név mellett.
 A nemes levelek, nemesi bizonyítványok kihirdetése.
 Nemesi hatóság.
 Nemesi főhatóság.
 Közigazgatási bíróság.
 Ófelsége.
 Megyei levéltár.
 Országos levéltár.
 Nemzeti muzeum.
 Hiteles helyek.
 A levéltárak és hiteles helyek, illetve közhatóságok kötelezettsége.
 Magán levéltárak.
 Nyilvános könyvtárak.
 Nemesség elismertetés.
 Nemesség megerősítés.
 Nemesség igazolás.
 Nemesi jogok gyakorlata.
 A leszármazás igazolása.
 Ósök.
 Örökbefogadás, törvényesítés.
 A nemesek nyilvántarása.
 Nemesség-igazoló adatok forrása.
 Nemesség felkutatására és elismertetésére példák.
 Nemesség igazolási költség.
 Az okmányok visszaadása.
 A nemesi származás kétségbevonása, megtámadása.
 A nemesi rang bitorlása.
 Idegen nemesség.

II. Rész. Cimer.

A cimer eredete.
 A cimer fogalma.
 A paizs.
 A sisak.
 A sisak-disz.
 Takaró.
 Korona.
 Szinek.
 A cimer hol és mikor használható.
 A cimer jelentősége.
 Cimer szerzés.
 Cimer használati jog.
 Cimer igazolás.
 Cimerészet.

III. Rész. Előnév.

A név.
 A „de genere.”
 A „de” szócska.
 Az y-ról.
 A nemesek nevének magyarosítása.

Az előnév.
 Az előnév választása.
 Előnév igazolás elismertetés.
 Az előnév nagy kezdőbetűvel irandó.
 A nemesi fokozat és az előnév jegyzéke az anyakönyvbe
 Előnév birtokos.

Függelék. Nemesi intézmények.

Cs. és kir. kamarás.
 Cs. és kir. asztalnok.
 Cs. és kir. nemes apród.
 Cs. és kir. csillagkeresztes rend.
 Lovag rendek.
 Nemes hölgy alapítványok.
 Udvarképeség.
 Szent-István rend.
 Arany sarkantyus vitézek.
 Ezt alkönyvet, mely a nemesség igazolásához anyakönyvi kivonat, családfa, kérvény, panaszirat és nemesi bizonyítvány mintákat is tartalmaz, 5 koronáért postadíj-mentesen küldi meg:

Kubisy J.

Szeged, Szivárvány-utca 6. sz.

Hirek.

— A polgármester és a jó öreg »Debreczen«.
 A jó, öreg »Debreczen« azt írja valamelyik számában, hogy *Kovács József* polgármesterből kiábrándultak a függetlenségi párt tagjai, mivel egy párttörödék karjaiba vetette magát. Erre a nagyhangú állításra a következőket jegyezzük meg: Tudunkkal *Kovács József* polgármester semmiféle párttörödék karjaiba nem vetette magát, ellenben nem támogat olyan törekvéseket, melyek a város haladását gátolják és megakadályozzák. *Kovács József* épp oly hűséggel szolgálja a függetlenségi és 48-as párt nagy eszméjét, programját, mint polgármestersége előtt, a város adminisztrációját azonban igen bölcsen nem pártszempontból vezeti, hanem a város jól felfogott érdekében. Hat évi polgármestersége alatt a város erkölcsi és anyagi javának előmozdítását munkálta, se jobbra, se balra nem tekintett, fáradhatatlanul dolgozott és a jó eszmét, bármely párttól eredt, mindenha megbecsülte és felhasználta. És aki a *Kovács József* polgármesterségének hat évét igazságosan ítéli meg, annak be kell látnia, hogy az ő enerzsiájának, munkaszeretetének, a haladás iránt érzett lelkesedésének hatalmas alkotásai bontakoztak ki. Ez a hat év nem a sablon keretében pergett le az idő homokóráján, hanem a becsületes és öntudatos munka jegyében. *Kovács József* egy egész férfi tiszteletreméltó ambícióját, fáradhatlan munkaszeretét és önzetlen törekvését vitte a polgármesteri székbe és ezen széknek nemcsak díszét, de nagy terhét és felelősségét is viselte. Hogy erélyes volt ott, ahol az önösség engedékenységet követelt, hogy az igazságot, tekintet nélkül az egyesek érzékenykedésére, alkalmazta; hogy nem hajtott fejet a klikkek előtt, ez nagy érdeme, de egyszersmind erőssége is. Épen azért megvagyunk győződve, hogy *Kovács József* polgármesteri működésével a nagy közönség óriási többségének bizalmát kiérdemelte és csak azok nincsenek működésével megelégedve, akik procrusteszi ágyba akarták volna szorítani. Ámde *Kovács József* polgármesternek önálló, független egyénisége, egyenes jelleme itt is ellentmondott törekvéseiknek, melyek minden egyebet céloztak, csak a város jól felfogott érdekét nem. »*Hinc illae lacrymae!*«

— **Eröss Lajos püspök lelkészi meghívása.** A tiszántúli ref. egyházkerület tudvalevőleg Eröss Lajos theologiai akadémiai tanárt választotta meg püspökévé. A választás hullámai alig csöndesedtek le, már is egy újabb áramlat indult meg, mely meg akarja akasztani *Eröss Lajos* meghívását a néhai Kiss Áron elhunytával megüresedett lelkészi állásra. Mi azt hittük, hogy az alkotmányosan lefolyt küzdelem után a különböző pártok az evangyéliumi szeretetben egyesülnek és a megválasztott püspököt az üresedésben levő lelkészi állásra egyhangulag meghívják. Hittük ezt annyival is inkább, mert *Eröss Lajos*, mint volt gyakorlati lelképásztor, méltó ezen javadalom elnyerésére és mint ez egyház hű szolgája, a hívek lelki életének hatalmas támasza lesz. Ugyancsak követeli meghívását a tradíció és nem szabad engedni, hogy a püspöki széket a püspök más helyre vigye át. Debreczen az alföldi és északkeleti reformátusság középpontja, évszázadok óta innen intézték a tiszántúli ref. egyházkerület kormányzását és egyszerűen meggondolatlan dőre cselekedet volna a püspöki székhely áthelyezése. Ebben a kérdésben az elfogultság, személyes torzsalkodás egyaránt ártának az egyház belső békéjének, tekintélyének és a városnak úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben. Az egyházkormányzás minden fontosabb szerve Debreczenben van, igen különös volna tehát, ha maga a püspöki székhely ne itt maradna. Okvetlenül meg kell hívni tehát az új püspököt a néhai Kiss Áron örökébe. Bizonyára méltó utódja lesz *Eröss Lajos* annak a férfinak, akinek életmécse az egyház- és hazaszeretben aludt ki.

— **Szabolcs vármegye álma.** Szabolcs vármegye gondolt merészet és nagyot és elhatározta, hogy Hajdu vármegyének néhány virágzó városát elhódítja. Vállalkozása azonban már a kezdet kezdetén csődöt mondott, amennyiben az illető városok kijelentették, hogy nem akarnak gazdát cserélni, teljesen jól érezvén magukat Hajdu vármegye kebelében.

Szomszédos vármegyénk ezen tervét igazán komikusnak tartjuk, mert nem tudjuk megérteni, hogy miért akar terjeszkedni, mikor területe úgy is oly nagy, hogy közigazgatási szervezetét teljesen igénybe veszi az a pár száznál több község, melyet most magáénak vall. Ha pedig az a terve, — ami valószínű, — hogy a hajduvárosok bevonásával és meghódításával ezek köréből a forgalmat Nyiregyháza felé akarja terelni, igen gyarló számítónak bizonyult, mert Hajdu vármegye kész élethalálharcra területi épségének védelmezésében.

Hajdu vármegye imént tartott közgyűlésén a vármegye alispánja érvekben gazdag beszédben utasította vissza a szabolcsiak megyecsonkító törekvését. Izzott ez a beszéd az igazság tüztől. A leckét sokáig nem felejtí el a szomszéd vármegye és valószínűleg örökre le fog mondani arról a törekvéstről, hogy a hajdu városokat magába kebelezzé.

Egyébként hisszük, hogy a nemzeti kormány, mely a jogokat, tradíciókat tiszteletben tartja, nem reagál Szabolcs vármegye terjeszkedési törekvésére, hanem az egész mozgalmat eltemeti a feledésbe. Egyéb sorsot nem is érdemel.

— **Halálozás.** Városunk törvényhatóságának egyik régi tevékeny bizottsági tagja hunyt el szeptember 27-ikén rövid betegség után. A megboldogultban Raics Gyula városi kiadó apósát

gyászolja. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében.

— **A városi muzeumból.** A városi muzeum október 1-től minden szombaton 2—4-ig lesz nyitva, Vasárnaponként pedig 10—12 között.

— **A villamos világítás.** Városunk villamos világításának üzemé a napokban megindul. Az üzem megkezdésének sok akadálya volt, mert az elmúlt időkben a munkaszünetések következtében az egyes gyári és ipari vállalatok munkás kéz hiányában nem voltak képesek elvállalt kötelezettségüknek eleget tenni. Most azonban kész a mű, mely az ország egyik legszebb és legértékesebben berendezett telepe. A világítási vállalat mindent elkövetett a berendezésnél a célszerűsége, jóság és tartósságra. A kitűnő, elsőrendű gépek alkalmasak arra, hogy a villamos világítás semmi kivánni valót ne hagyjon hátra. Az üzem megkezdésével városunk egy újabb lépést tett a haladás útján, illő tehát, hogy városunk közönsége nevében e helyen is köszönetet mondjunk mindazoknak, akik a nagy mű létesítéséhez szaktudásukkal, ernyedetlen munkásságukkal hozzájárultak.

— **Kisbirtokosok szervezkedése.** Az északkeleti vármegyék kisbirtokosai gazdaságilag szervezkednek közös érdekeik védelmére. A mozgalom élén Poszvek Nándor volt gazdasági egyesületi titkár áll.

— **A színház megnyitása.** Zilahi Gyula színigazgató jól szervezett lársulatával október 1-én nyitotta meg előadásainak sorozatát. A közönség az első előadáson szép számmal jelent meg. Megvagyunk győződve, hogy Zilahi Gyula arra fog törekedni, hogy a nagy közönség meg lesz elégedve a társulat működésével. Ez alkalomból értesítjük olvasóinkat, hogy lapunkban a jövő számtól kezdve állandó rovatot nyitunk Színház címen és ebben igazságos kritikákban fogunk foglalkozni színházunk művészi vezetésével, szívesen helyt adva mindenkor színházlátogató közönségünk fel-szólalásainak.

— **A pártelnök lemondása.** Márton Imre, a debreczeni függetlenségi és 48-as párt elnöke elnöki állásáról lemondott. A történelmi hűség kedvéért megemlítjük, hogy a párt intéző bizottsága küldöttség útján kérte fel az elnököt a maradásra. Márton Imre azonban újlag kijelentette, hogy lemondását nem vonja vissza és ahhoz ragaszkodik. A párt legközelebb választja meg új elnökét.

Szerkesztői üzenetek.

F. G. dr. Budapest. A napokban ment fel az ügy a belügyminiszteriumba. Sorsáról természetesen nem szólhatunk még most.

X. Szombathely. Utána járunk a dolognak, bár alig hiszem, hogy nyomára akadjak. Két-három heti türelmet kérek.

Sz. K. Helyben. A cikkelyt megkaptam, de mivel politikával nem foglalkozik lapunk, azt fel nem használhatom. Méltóztassék a kéziratot rendelkezni.

12966—1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező B. Szilágyi-féle 14 hold 525 négyszögöl területű föld az 1908. évi október hó 1-től az 1909. évi október hó 1-ig terjedő 1 évre, a f. évi október hó 5. napján d. e. 9 órakor a városháza nagytermében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni. Az árverési feltételek a számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1908. évi szeptember hó 22-én.

A városi Tanács.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Debreczen szabad királyi város világítási vállalata nyugdíjintézetének szabályzata.

(Javaslat.)

A nyugdíjintézet célja.

1. §.

Debreczen sz. kir. város közönsége a tulajdonát képező világítási vállalat alkalmazottai részére nyugdíjintézetet alakít oly célból, hogy mindazon alkalmazottait, kik a városi nyugdíjintézetnek nem tagjai, hű szolgálatuk jutalmául, öregség vagy munkaképtelenség esetére nyugdíjjal láthassa el, valamint ezek hátramaradottainak özvegyi és nevelési segélyt nyujthasson.

A nyugdíjintézetbe való felvétel.

2. §.

A nyugdíjintézetbe való felvétel feltételei a következők:

1. Legalább 2 évi megszakítás nélküli szolgálat a vállalatnál.
2. A hatósági orvos által igazolt egészséges állapot.
3. Még be nem töltött 35 éves kor.
4. A nyugdíjintézet tagjai csak a vállalat közvetlen és rendes napi, heti, havi vagy éves alkalmazottai lehetnek, ehhez képest vállalkozók és alvállalkozók vagy ezeknek alkalmazottai ki vannak belőle zárva, ugyszintén otthon dolgozó, vagy rendkívüli munkások is.
5. Ki vannak továbbá zárva mindazok, kik a városi nyugdíjintézetbe belépni jogosítva vannak, még ha e jogukkal nem élnek is.
6. Kivételesen 35 évesnél idősebb egyének is felvehetők a nyugdíjintézet tagjai közé. Ezeknél a városi tanács állapítja meg, hogy szolgálati ideje milyen arányában számíttassék be a nyugdíjigény meghatározásánál.

3. §.

A nyugdíjintézet tagjairól törzskönyv vezetetik, melyben minden tagnak feljegyeztetik neve, születési éve és helye, családi állása és lakása.

Továbbá a vállalat szolgálatába való állásának és a nyugdíjintézetbe való felvételének időpontja, a szolgálat és tagság megszakításának ideje és körülményei.

A nyugdíjintézeti tagság megszűnése.

4. §.

Aki szolgálatát akár rendes felmondás és kikilépés, akár a munkának felmondás nélküli abbahagyása által megszakítja, vagy a szolgálatból felmondás útján vagy felmondás nélkül elbocsátatik, megszűnik a nyugdíjintézmény tagja lenni és már szolgálatban töltött ideje még az esetben sem számíttatik be nyugdíjigényének megállapítása szempontjából, ha később újra felvétetnék a vállalat szolgálatába. Ily esetben a nyugdíjintézeti tagság és jogosultság tekintetében úgy tekintetik az illető, mint egy teljesen újonnan belépő egyén.

Ez alól azonban kivételnek azon esetek, mikor a szolgálatból való elbocsátás az illető hibáján kívül, a vállalat részéről munkahiány miatt fogantatosított, amikor is ezen körülmény a nyugdíjtagok törzskönyvében feljegyeztetik. Ily esetben — feltéve, hogy az illető az ok megszűnésével a vállalat felhívására ismét szolgálatba lép, — a tényleg szolgálatban töltött idők az igényjogosultságba beszámíttatnak. Ilyen beszámítás alá esnek pl. azon légszeszgyári fűtőházi munkások is, kik a nyári hónapokra elbocsátatnak és télire visszavételnek, valamint 8 hétnél hosszabb katonai szolgálatra bevonult alkalmazottak is. 8 hétnél rövidebb katonai szolgálat, valamint háboru esetén az egész mozgósított állapotban töltött idő úgy vétetik, mintha a vállalat szolgálatában töltött volna.

Megszűnik továbbá a tagság, ha az alkalmazottak a városi nyugdíjintézet tagjai közé vétetik fel. Az ezen időpontig terjedő időnek beszámítása vagy be nem számítása tekintetében a városi nyugdíjintézet szabályzata irányadó.

A nyugdíjintézet bevételei.

5. §.

A nyugdíjintézet szükségletei kizárólag a vállalat által fedeztetnek. Az alkalmazottak e célra semmi címen nem terhelhetők meg.

A a bevételek a következők:

1. a nyugdíj-alaptőke kamatai;
2. a világítási vállalat által befizetett járulékok;
3. esetleges egyéb bevételek.

A nyugdíjintézet alaptőkéjét képezik:

- a) az 1906-ik év üzleti tiszta haszon felosztásánál e célra külön kiszakított 10,000 korona;

— **Eröss Lajos püspök lelkészi meghívása.** A tiszántuli ref. egyházkerület tudvalevőleg Eröss Lajos theológiai akadémiai tanárt választotta meg püspökévé. A választás hullámai alig csöndesedtek le, már is egy újabb áramlat indult meg, mely meg akarja akasztani *Eröss Lajos* meghívását a néhai Kiss Áron elhunytával megüresedett lelkészi állásra. Mi azt hittük, hogy az alkotmányosan lefolyt küzdelem után a különböző pártok az evangéliumi szeretetben egyesülnek és a megválasztott püspököt az üresedésben levő lelkészi állásra egyhangulag meghívják. Hittük ezt annyival is inkább, mert *Eröss Lajos*, mint volt gyakorlati lelképásztor, méltó ezen javadalom elnyerésére és mint ez egyház hű szolgálója, a hívek lelki életének hatalmas támasza lesz. Ugyancsak követeli meghívását a tradíció és nem szabad engedni, hogy a püspöki széket a püspök más helyre vigye át. Debreczen az alföldi és északkeleti reformátusság középpontja, évszázadok óta innen intézték a tiszántuli ref. egyházkerület kormányzását és egyszerűen meggondolatlan dőre cselekedet volna a püspöki székhely áthelyezése. Ebben a kérdésben az elfogultság, személyes torzskodás egyaránt ártanak az egyház belső békéjének, tekintélyének és a városnak úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben. Az egyházkormányzás minden fontosabb szerve Debreczenben van, igen különös volna tehát, ha maga a püspöki székhely ne itt maradna. Okvetlenül meg kell hívni tehát az új püspököt a néhai Kiss Áron örökébe. Bizonyára méltó utódja lesz Eröss Lajos annak a férfinak, akinek életmúzeuma az egyház- és hazaszeretben aludt ki.

— **Szabolcs vármegye álma.** Szabolcs vármegye gondolt merészet és nagyot és elhatározta, hogy Hajdu vármegyének néhány virágzó városát elhódítja. Vállalkozása azonban már a kezdet kezdetén csődöt mondott, amennyiben az illető városok kijelentették, hogy nem akarnak gazdát cserélni, teljesen jól érezvén magukat Hajdu vármegye kebelében.

Szomszédos vármegyénk ezen tervét igazán komikusnak tartjuk, mert nem tudjuk megérteni, hogy miért akar terjeszkedni, mikor területe úgy is oly nagy, hogy közigazgatási szervezetét teljesen igénybe veszi az a pár száznál több község, melyet most magáénak vall. Ha pedig az a terve, — ami valószínű, — hogy a hajduvárosok bevonásával és meghódításával ezek köréből a forgalmat Nyiregyháza felé akarja terelni, igen gyarló számítónak bizonyult, mert Hajdu vármegye kész élethalálharcra területi épségének védelmezésében.

Hajdu vármegye imént tartott közgyűlésén a vármegye alispánja érvekben gazdag beszédben utasította vissza a szabolcsiak megyecsonkító törekvését. Izzott ez a beszéd az igazság tüzetől. A leckét sokáig nem felejtje el a szomszéd vármegye és valószínűleg örökre le fog mondani arról a törekvéstről, hogy a hajdu városokat magába kebelezzék.

Egyébként hisszük, hogy a nemzeti kormány, mely a jogokat, tradíciókat tiszteletben tartja, nem reagál Szabolcs vármegye terjeszkedési törekvésére, hanem az egész mozgalmat eltemeti a fedlésbe. Egyéb sorsot nem is érdemel.

— **Halálozás.** Városunk törvényhatóságának egyik régi tevékeny bizottsági tagja hunyt el szeptember 27-ikén rövid betegség után. A megboldogultban Raics Gyula városi kiadó apósát

gyászolja. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében.

— **A városi muzeumból.** A városi muzeum október 1-től minden szombaton 2—4-ig lesz nyitva, Vasárnaponként pedig 10—12 között.

— **A villamos világítás.** Városunk villamos világításának üzeme a napokban megindul. Az üzem megkezdésének sok akadálya volt, mert az elmúlt időkben a munkaszünetések következtében az egyes gyári és ipari vállalatok munkás kéz hiányában nem voltak képesek elvállalt kötelezettségüknek eleget tenni. Most azonban kész a mű, mely az ország egyik legszebb és legértékesebben berendezett telepe. A világítási vállalat mindent elkövetett a berendezésnél a célszerűsége, jóság és tartósságra. A kitűnő, elsőrendű gépek alkalmasak arra, hogy a villamos világítás semmi kívánni valót ne hagyjon hátra. Az üzem megkezdésével városunk egy újabb lépést tett a haladás útján, illő tehát, hogy városunk közönsége nevében e helyen is köszönetet mondjunk mindazoknak, akik a nagy mű létesítéséhez szaktudásukkal, ernyedetlen munkásságukkal hozzájárultak.

— **Kisbirtokosok szervezkedése.** Az északkeleti vármegyék kisbirtokosai gazdaságilag szervezkednek közös érdekeik védelmére. A mozgalom élén Poszvek Nándor volt gazdasági egyesületi titkár áll.

— **A színház megnyitása.** Zilahi Gyula színigazgató jól szervezett társulatával október 1-én nyitotta meg előadásainak sorozatát. A közönség az első előadáson szép számmal jelent meg. Megvagyunk győződve, hogy Zilahi Gyula arra fog törekedni, hogy a nagy közönség meg lesz elégedve a társulat működésével. Ez alkalomból értesítjük olvasóinkat, hogy lapunkban a jövő számtól kezdve állandó rovatot nyitunk Színház címen és ebben igazságos kritikákban fogunk foglalkozni színházunk művészi vezetésével, szívesen helyt adva mindenkor színházlátogató közönségünk fel szólalásainak.

— **A pártelnök lemondása.** Márton Imre, a debreczeni függetlenségi és 48-as párt elnöke elnöki állásáról lemondott. A történelmi hűség kedvéért megemlítjük, hogy a párt intéző bizottsága küldöttség útján kérte fel az elnököt a maradásra. Márton Imre azonban újlag kijelentette, hogy lemondását nem vonja vissza és ahhoz ragaszkodik. A párt legközelebb választja meg új elnökét.

Szerkesztői üzenetek.

F. G. dr. Budapest. A napokban ment fel az ügy a belügyminiszteriumba. Sorsáról természetesen nem szólhatunk még most.

X. Szombathely. Utána járunk a dolognak, bár alig hiszem, hogy nyomára akadnak. Két-három heti türelmet kérek.

Sz. K. Helyben. A cikkelyt megkaptam, de mivel politikával nem foglalkozik lapunk, azt fel nem használhatom. Méltóztassék a kéziratot rendelkezni.

12966—1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező B. Szilágyi-féle 14 hold 525 négyszögöl területű föld az 1908. évi október hó 1-től az 1909. évi október hó 1-ig terjedő 1 évre, a f. évi október hó 5. napján d. e. 9 órakor a városháza nagytermében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni. Az árverési feltételek a számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1908. évi szeptember hó 22-én.

A városi Tanács.